

Ársskýrsla fyrir árið 2010

1. Inngangur

Starfsemi embættis ríkissáttasemjara árið 2010 var til þess að gera hófleg eftir sérstaklega annasamt ár 2009. Í kjölfar svokallaðs stöðugleikasáttmála voru gerðir fjölmargir samningar sem byggðu á grunni sáttmálans. Öll sáttamál sem komu til umfjöllunar áttu rætur sínar að rekja til þessa.

2. Hlutverk ríkissáttasemjara

Hlutverk ríkissáttasemjara er samkvæmt lögum nr. 80/1938 með síðari breytingum, að annast sáttastörf í vinnudeilum launafólks og félaga þess annars vegar og atvinnurekenda og félaga þeirra hins vegar. Þessir aðilar eru gjarnan kallaðir einu nafni aðilar vinnumarkaðarins.

Aðilum vinnumarkaðarins er skylt að gera áætlun um skipulag viðræðna um endurnýjun kjarasamnings í síðasta lagi 10 vikum áður en samningar eru lausir. Reynist samningaviðræður aðila árangurslausar getur hvor aðili um sig eða þeir sameiginlega vísað deilunni til sáttasemjara. Sé málum vísað til sáttasemjara eða hann tekur stjórn viðræðna í sínar hendur að eigin frumkvæði, fer hann með stjórn funda.

Árangurslaus tilraun til að ná sáttum í viðræðum undir stjórn sáttasemjara er forsenda þess að heimilt sé að boða til vinnustöðvunar. Deilu sem stefnir í átök með vinnustöðvun, ber að tilkynna sáttasemjara og þeim sem hún beinist að, með 7 sólarhringa fyrirvara. Sáttasemjari getur ekki frestað boðaðri vinnustöðvun en aðilum á almenna vinnumarkaðnum er það heimilt. Beri samningaumleitanir sáttasemjara ekki árangur er honum heimilt að leggja fram miðlunartillög til lausnar vinnudeilu að undangengnum viðræðum við deiluaðila.

Sáttasemjari hefur víðtækar heimildir til gagnaöflunar um ástand og horfur í atvinnulífi og á vinnumarkaði sem og um þróun kjaramála um allt land. Hann skal enn fremur halda yfirlit um hvenær sáttafundir eru haldnir, hverjir sitja þá og um þau gögn sem fram eru lögð. Þá skal hann halda skrá yfir gildandi kjarasamninga og er aðilum að kjarasamningum skylt að senda honum afrit af öllum kjarasamningum, uppsögn kjarasamninga og kröfugerð.

3. Deilum vísað til ríkissáttasemjara

Í landinu eru í gildi milli 300-350 samningar um kaup og kjör milli launþega og vinnuveitenda. Þorri þessarra samninga eru gerðir í húsakynnum ríkissáttasemjara. Sjá meðfylgjandi skrár; *Samningar gerðir árið 2010 - Yfirlit yfir kjarasamninga einstakra félaga og sambanda.*

Í kjölfar stöðugleikasáttmálans í júní 2009 voru gerðir fjölmargir samningar þó svo að í árslok 2009 hafi mörgum einnig verið ólokið.

Margar kjaradeilur leysast án aðildar sáttasemjara en öðrum er vísað til hans. Árið 2010 var 22 málum vísað með formlegum hætti til ríkissáttasemjara. Frá árinu 2009 voru 6 mál óleyst í upphafi ársins. Alls voru því 28 mál til meðferðar hjá sáttasemjara. Málin sem vísað var til sáttasemjara eru eins og fram kemur í hjálögðu yfirliti: **Sáttamál 2010**. Öll málin að tveimur frátöldum leystust með samningum, 6 voru dregin til baka og einu var vísað í gerðardóm. Þau tvö sem ekki leystust leystust síðla árs 2011.

4. Samningafundir í vísuðum og óvísuðum málum

Hjá ríkissáttasemjara er haldið yfirlit um alla samningafundi sem fram fara í húsakynnum embættisins. Af augljósum ástæðum er álag mismikið eftir tímabilum og stöðu samningagerðar hverju sinni. Á árinu 2010 voru alls haldnir 199 sáttafundir í málum sem vísað var og skráðir eru 257 fundir í málum sem leystust milli samningsaðila án aðildar sáttasemjara. Fjöldi samninganefnda og einstaklinga kemur jafnan að gerð kjarasamninga. Ekki er haldið yfirlit um fjölda eða nöfn einstaklinga þar sem ekki reynir á aðild sáttasemjara.

5. Ný heimasíða ríkissáttasemjara

Á árinu 2009 var opnuð ný heimasíða ríkissáttasemjara. Nokkur vinna hefur verið lögð í að setja fram á einfaldan hátt upplýsingar um hlutverk sáttasemjara en því er ítarlega lýst í lögum nr. 80/1938 með síðari breytingum. Þá er settur fram listi og skýringar yfir helstu hugtök sem algengust eru í kjarasamningum og við gerð þeirra. Loks er létt undir með þeim, sem leita eftir tilteknum upplýsingum og jafnan hafa verið veittar. Tekur þetta til fjölda mála sem vísað er til ríkissáttasemjara, fjöldi kjarasamninga sem gerðir eru og sitthvað fleira sem skylt er að veita upplýsingar um. Loks hefur sú venja skapast að birta á heimasíðu upplýsingar fyrir fjölmiðla og aðra sem gagn hafa af, upplýsingar um hvenær málum er vísað til sáttameðferðar og hvenær kjarasamningar eru gerðir.

6. Starfsmannahald og rekstur

Á launaskrá hjá embætti ríkissáttasemjara árið 2010 var auk ríkissáttasemjara, Elísabet S. Ólafsdóttir, skrifstofustjóri.

Hjálagt:

Sáttamál 2010.

Lausir kjarasamninga árið 2010.

Kjarasamningar gerðir 2010 -Yfirlit yfir kjarasamninga einstakra félaga og sambanda.